

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bona Volvntas Optimæ Consentiens. Seu De Sequendo In Omnibus Ductu Providentiæ Diviniæ

Foullon, Jean E.

Leodii, 1657

Sectio II. Alterum fundamentum: A Providentia Divina res etiam minimas,
& fortuitas, curari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54992](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54992)

donec Blossius longè diutiùs solitò abesse miratus, ultrò adivit, sciscitatúsque est, quid sibi vellet tam diuturna absentia. At ille : quod enim, inquit, ex te documentum altius, fæcundiùsque, & magis inexhaustum accipiam, quàm ut cum rebus omnibus creatis ambulem coram Deo, in ejus voluntate defixus, & ad ejus manum atque impulsum semper intentus?

SECTIO SECUNDA.

Alterum fundamentum :

*A Providentia Divina res etiam minimas,
& fortuitas, curari.*

I. Res nulla
Deo indi-
gna. **I**Ndignè de Deo sensère Infideles illi apud Minutium Fælicem in Octavio, qui extorqueute veritatis testimonium naturâ, Providentiam Divinam universo præsidere fassi, indignam ejus sollicitudine rerum minutarum sollicitudinem existimabant. Sed si indecora Deo non fuit vel minimorum creatio, cura etiam de minimis.

mis illum non dedecuit. Si tam vile & exiguum animalculum plantulave non est, in cuius dissectione ac partibus potentia & sapientia creatoris non sit admirationi: neque ullum est, in cuius conservatione benignitas & cura non elucescat. Eiusdem enim mentis est, producere quæ antè non fuerunt, & productis consulere. Et quomodò nihil tam contemptum est, ut alium totius sui auctorem habere, quàm Deum, potuerit: ita nec tam abjectum est, ut illum conservatorem, dispensatorémve habere non mereatur. Ad curam singulorum Deum trahit Bonitas sua, & rerum Pulchritudo.

II. *Quantum-
vis exigua
& vilis.* Ille scilicet nobis Deus est, ut Seneca loquitur libro 4. de Beneficiis, non qui paucas boves, sed qui per totum orbem armenta dimisit, qui gregibus ubique vagantibus pabulum præstat, qui pascua hibernis æstiva substituit. Ille Deus est, qui dat jumentis escam ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum: Psalmo 146. Pusillum & magnum ipse fecit, & equaliter cura est illi de omnibus; Sapient. 6. Sine illo
unus

unus passerum, dupondio vœneuntium, non cadit super terram, ut Christus magni consilii Angelus asserit, Matth. 10. Possunt dicere, porcorum quoque setas numeratas apud Deum fuisse, cum absque Christi permissu tota dæmonum legio in illos ausa non est invadere: nedum capillos sanctorum. Ita loquitur Tertullianus libro de fuga in persecutione, ut intelligamus, Dei consilia & curas quaquaversum ad omnia pro-
tendi.

III. *Nihil Deo
improvi-
sum.* Inde consequitur necessaria bonæ voluntati formandæ veritas: fortuitum Providentiæ Divinæ nihil esse, casuale aut contingens nihil, sed provisum & præmeditata omnia, causasque eorum ac fines. Hinc fortasse Augustinum pœnituit, fortunæ nomen aliquando usurpasse. Christiano enim, imò rationali, fortuna nulla: omnia de cœlo ab æterna mente destinantur. Improvisa quidem multa nobis, hebetis visûs animalibus, neque in futurum, nisi per incertas conjecturarum umbras prospicere valentibus, eveniunt. Eadem tamen prævisa & ante
dispo-

44 BONA VOLUNTAS
disposita dici debent, si Deum attendamus. Prudens Imperator, occupando hostili præsidio, copias ex hibernis dedit. Aliæ alio itinere progredi jubentur, consilii prorsus insciæ, nec de aliarum profectioe commonefactæ. Conveniunt tamen omnes in locum eundem tempore eodem. Fortè id fieri à militibus dicatur, cum inter se non condixerint: fortè tamen non fit, quod ex præmeditato Imperatoris consilio profectum est. Herus famulos duos, alterum alterius ignarum, mittit ad varia negotia, ob quæ inter se debent occurrere. Occursus iste famulis quidem fortuitus videatur: at non hero, qui sic profectioes illorum disposuit, ut ita eveniret. Eundem ferè in modum se res habet, in iis, quos casus, eventusque, ac fortuitas caussarum hominumve conjunctiones & concursus vocamus.

IV. Genesis cap. 15. Eliezer ab Abrahamo mittitur in Mesopotamiam Syriæ. Rebecca, quæ de illo ne per somnium quidem audierat, in ipso tempore venit ad fontem: placet: Isaac

Isaac sponſa petitur. Quis iſta fortuito
 agi non exiſtimet, ſi humana ſpectes?
 At Deus inexpeſtatos illos occuſus ad
 fines ſuos ſuaviter moderabatur. Ita in-
 proviſa fuit Jacobi & Rachelis obviatio
 ad puteum: deſtinata tamen divino con-
 ſilio. Joſepho in ciſternam veterem
 abdito, forte tranſierunt Madianitæ mer-
 catores: quod forte ab illis fiebat, à DEO
 ad miros eventus diſponebatur. Moſen
 in fiſcella fluitantem aliud agens filia Pha-
 raonis vidit, amavit, educavit: ſed hoc
 ipſum agebat DEVS per inſciam Princi-
 pem. Incidit Moſes commodè, cùm
 Madianitides virgines adverſus paſtores
 defendendæ erant: ita DEUS iſthæc con-
 temperârat, ut per iſtam occaſionem ſan-
 ctus vir ſocerum ſanctum nanciſceretur.
 Mittitur à patre Saül ad quærendas aſi-
 nas, & regnum reperit. Pugnante Acha-
 bo, 4. Reg. 22. & 2. Paral. 18. accidit,
 ut unus è populo ſagittam in incertum jace-
 ret: ſed eam ad ſcopum ſuum dirigebat
 Dei Providentia. Non caſu Danielis
 ſapientia Regibus Babyloniciſ innotuit:
 non

non casu Hestheris pulcritudo Assuero placuit: non casu facies Nehemiæ Artaxerxi subtristis visa est: non casu hirundines nidulabantur, ubi obdormiit Tobias: non casu junior Tobias pedes lavavit in Tigri, & piscem exhorruit: non casu Jonam ventus & cetus excepere.

V.
*Ex historiis
 Ecclesiasticis.* Fortè Ravennam venerat Vitalis miles, cum Paullino iudice. Ibi comprehensum Christiana religionis causa Ursicinum medicum, inter tormenta paullulum vacillantem conspicatus: Tu verò, inquit, medice Ursicine, qui alios curas, cave te met eneces. Exceptæ ab adstantibus voces Christianum prodidere, & Martyri comitem addidere. Fortè id factum dicimus: factum tamen ex alto divinæ mentis consilio, Martyrem sibi tam fortuita occasione præparantis. Captivi quidam in carceres eisdem, quos Apostoli, detruduntur, aliis omninò de causis: illi ob crimina, isti ob virtutem. Quid magis improvisum hominibus? Quid magis Deo provisum, qui sic libertati filiorum suorum, per Apostolorum

lorum verba & sacri Fontis lavacrum, captivos præparabat? In Onesimo id spectari vult Paullus: in Proceffo & Martignano Petrus idem fecit. Quotidianum fuisse Martyribus testatur Tertullianus: *Domus, inquit, diaboli est carcer, ubi familiam suam continet: sed vos idcirco in carcerem pervenistis, ut eum in domo sua conculcatis.*

VI. Augustinus libro 3. contra Cre-
D. Augustini narratio ea de re. *Iconium Grammaticum cap. 43. narrat: Maximinianum, Catholicum Episcopum Bagajæ in Africa, à Circumcellionibus hæreticis læsum letaliter in inguine. Cùm inde sanguis totus efflueret, trahereturque membris ex ea parte nudis, pulvis exundantes venas latenter obstruxit. Deinde præceps de excelsa turri datus noctu, subter cinerem stercoreis molliter jacebat. Venit illuc pauper, exonerandi ventris causa: vidit hominem, domum tulit, postea curatus est. Vivit: plures in ejus corpore cicatrices, quàm membra, numerantur. Non vereor, ne minuta nimis & vilia referre videar, quæ D. Augustino*
 visa

vifa sunt relatu non indigna: ut ex unius hominis casu intelligamus nil casu fieri. Neque enim casu factum, ut pulvis venis vulnerati, ad sistendum sanguinem, velut medicamentum extemporaneum, admo- veretur. Non casu factum, ut sterqui- linio præcipitatus incideret. Nec casus fuit, quod in illum jacentem pauper ex vicino incurreret. Naturalium causarum occurfus fortuitos sic DEVS disposuit, ut vita Confessori suo servaretur.

VII.

Alia ejus- dem.

De seipso idem Augustinus En- chiridii ad Laurentium cap. 17.
Sunt quedam quæ nescire, quam scire, sit melius. Itemque nonnullis errare profuit: sed in via pedum, non in via morum. Nam nobis ipsis accidit, ut in quodam bivio falleremur, & non iremus per eum locum, ubi operiens transitum nostrum Donatista- rum manus armata subsederat: atque ita fa- ctum est, ut eò, quò tendebamus, per devium circuitum veniremus: cognitisque insidiis illorum, nos gratulareremur errasse, atque in- de gratias ageremus Deo. Sapiens & fan- ctus vir errorem ipsum suum, ex-mera impru-

imprudētia ortum, providentiæ tamen
divinæ, quælibet ad fines suos ordinanti,
tribuit. Adeò certum est, nîl evenire
fortuitum. Videri potest idem Doctor
in libris de Ordine: ubi foricis strepi-
tum, quo ipse domesticique discipuli ex-
citati fuère, & murmur torrentis inter
folia labentis & interstrepentis, unde oc-
casionem disputandi arripuerunt, casu ac-
cidisse non existimat.

VIII.

*Quotidiana
in nobis ex-
perientia.* Quàm multa nobis quotidie
incurrunt ejusmodi, quorum
rationes nunc non videmus:
postmodùm agniture, quando ex editâ
æternitatis specula retrò lapsorum anno-
rum mutationes remetiēmur? Tunc
manifestè apparebit: nec casum fuisse,
quod ibi nati; nec fortuitum, quòd sic
educati; neque inconsultum, quòd ad ea
studia, artésve admoti; nec sine numine,
quòd illa consortia consuetudinesque in-
gressi. Deus in omnibus causas suas
habuit, easque optimas: etsi cæcis mor-
talibus ista cæco impetu ferri videantur.
Celebre est istud Apellis apud Plinium

libro 35. cap. 10. Equum pinxerat currentem, & anhelum: de spuma ad verum effingenda laborabat. Post multos conatus, sæpiusque appositos & inductos colores, cum oculis suis ac iudicio non satisfaceret, manui suæ & arti iratus, penicillum tabulæ impegit. Excussi colores spumam pulcerrimè expresserunt. fecitque casus quod ars nequiverat. Exclamet hinc Latinus poëta, *O quantum est subitis casibus ingenium!* At nos, qui Dei oculos & manus ubique scimus intuituri & operari, etiam in eo jactu, & colorum dissilientium inexpectata compositione, dicemus, non casus esse ingenium, sed Dei, cui fortuitum nihil est.

IX.

Etiã minima ad Deum referenda.

Et hinc in antecessum inferamus, quod postea fusiùs dicendum erit, in eventis quibusvis rerum humanarum, etiam minimis, assuescendum, oculos ad Providentiæ divinæ ductum & orationes attollentium. Documentum id est Epicteti cap. 1. *Ne postules ea, quæ sunt, arbitrato tuo fieri, sed, si sapias, ita quæcumque velis fieri, fieri.*

OPTIMÆ CONSENTIENS. 51

funt. Pluit? Pluere velis. Urit æstas? æstum velis. Incommoda sunt tempora? Incommoda velis. Neque ideo tantum velis, quia stulti sit aliud optare, quam quod fieri potest: fieri autem non potest, ut quod est non sit. Sed ideò velis, quia quæcumque eveniunt, non nisi ex voluntate Dei eveniunt. Stoïcorum prima doctrina erat de Fato: inde ipsis inter eventa omnia constans & tranquillus animus: neque ipsorum intererat, destinatione hominum consilio, an fortuitò acciderent. Non consilia rerum, aut imprudentiam attendebant: sed fatum, à quo omnia definiebant proficisci. Fatum autem quidam interpretantur rerum necessitatem: eamque necessitatem nonnulli forsan Stoïci ita sumpsere, ut ne divinæ quidem, nedum humanæ libertati, locus esset. Verum clarissimus Philosophorum Stoïcorum Seneca nobis modò, sectione proximè præcedente, edisseruit, fatum nîl aliud esse, quam Dei Providentiam, res omnes altissima ratione ordinantem ac ducentem: idemque

toto de Providentia libro apertè exsequitur. En igitur nobilissimorum Stoicorum ἀπάθεια, constantiamque invictam, inter quotidianas rerum mutationes: ex eo quod in illis Dei ductum perpetuò attendere consuèssent.

X. *Christiano-
rum ea de re
doctrina.* Mavis à Christianis id documentum haurire? Adi Dorotheum, insignem ascetices magistrum, integram tibi eâ de re concionem inculcabit, Doctrinâ septimâ, quæ tota est de omnibus contingentibus ad Deum referendis. Invenies illic, de sene quodam agro consueto ad Deum cuncta referre: qui, cum ministri errore oleum pro pulmento infusum esset, gustatumque absque ullo animi aut vultus motu seposuisset, ministro errorem denique advertenti & excusanti, nil quidquam dixit, nisi, Fili sic Deus voluit. Genesis cap. 27. Isaacus ævo gravis, & oculis præ senio captus, Jacobum percunctatus, unde ipsi tam citò præda, cum hic respondisset, Dei voluntatem fuisse, ut citò occurreret, quod volebat: Vox, inquit, vox Jacob est:

se

sed manus, manus sunt Esaii. Vocem Jacobi agnoscit, non tantum quia lenior exhibat, quam ex ore asperi & agrestis venatoris: sed quia sonabat voluntatem Dei, cujus mentioni Jacob assueverat ad quotidiana eventa. Didicerat à Rebecca matre, cui casus non fuit, ad puteum occurrisse Eliezeri. Didicerat à Melchisedeche Rege Salem seu Pacis, quando in ejus disciplinam à parentibus datus vir simplex, & unum in omnibus Deum quærere assuescens, habitabat in tabernaculis.

XI.

*Quanta inde
tranquillitas.*

Nec verò quidquam est potentius ad subitos animi motus componendos, pacemque animi inter foruita incurrètia servandam, quam ea non ut fortuita accipere, sed ut à Deo destinata, qualiacumque sint. Mirati sunt parentes nostri compositissimum Philippi Secundi Hispaniarum Regis animum, & ne subitis quidem, atque improvisis tangi facilem. Ad majora ventura meditationibus comparamur, ideòque venientibus minùs percellimur: mi-

nora plerumque, quia præmeditati non sumus, patientiam subito motu excutiunt. At Rex ille majoribus inconcussus, classium jacturam, provinciarum rebellionem, filiorum mores, & mortes, imperturbato vultu audire solitus, eandem ad minuta contingentia, ut familiarium intimi notavêre, ac narravâre, tranquillitatem attulit. Manu sua literas ad Pontificem Maximum exarârat: iis siccandis petitâ ab ephēbo thecâ arenariâ, atramentariam accepit, & chartæ infudit. Ad hoc pallenti ac trementi ephēbo, nîl quidquam, nisi, Fili profer aliud chartæ folium. Eidem ocrearum unam induenti, calcar, quod imprudens famulus in imo reliquerat, plantæ pedis incussum est. Vix se quantumvis compositæ mentis homo tenuisset, quin irasceretur. Rex ita se compescuit, ut citra vel minimum indignationis signum, id solum dixerit, Eximatur quod in ocreis latet.

XII.
Causa tranquillitatis. Qui ad eam animi pacem aspirat, sese assuefaciat intuenti in obviis quibuscumque casibus Provi-

Providentiæ Divinæ, & cum Sapiente
 cap. 14. identidem iteret, *Tua, Pater,
 providentia gubernat, universa & singula,
 magna & minuta, necessaria & fortuita.*
 Cùm autem Deus omnia regat, benè
 regere necesse est, & benè regenti ac-
 quiescere oportet. Esto, quem tibi
 finxeras rerum tuarum alienarumve or-
 dinem, subitis incurfibus interturbetur:
 manet tamen, ac fluit imperturbatè,
 longè illo melior & optabilior ordo à
 suprema mente stabilitus. Ad illum ubi-
 que adspiciendum nos vocabat D. Tho-
 mas opusculo 62. *Mos Dei est, quod om-
 nia opera sua in summo benè fecit. Opera
 quippe cali & terræ, Angelorum & homi-
 num, & aliarum creaturarum, adeò benè
 fecit, ut melius excogitari non possit. De-
 inde ad minutiora descendens: Sive sit,
 inquit, ventus, sive pluvia; sive aura cali-
 da, sive frigida; sive sicca sit via, sive ma-
 dida; sive fructus terræ abundet, sive pereat;
 pro illo tempore fieri melius non potest. Bre-
 viùs cuncta Augustinus complectitur li-
 bro 3. de libero arbitrio cap. 36. Deus id*

56 BONA VOLUNTAS
judicavit esse pulcherrimum, ut esset quidquid
est, sicuti est. Quamvis enim in se pul-
cherrimum non foret neque optimum:
Deus tamen fecit pulcherrimum, ita judi-
cando; & optimum, ita volendo.

SECTIO TERTIA.

Fundamentum bonæ voluntatis tertium
ac præcipuum:

Cura Dei de homine, præsertim bono.

I.
Dotus est Do-
minus homi-
niam singula-
riter. **R**Egius Vates Psalmi octa-
vi, qui totus est de pe-
culiari Dei erga hominem cura,
initium & finem fecit eodem
versu, *Domine Dominus noster, quàm ad-
mirabile est nomen tuum in universa terra.*
In eo versu simul posuit & propositionem
& conclusionem cantandorum. Quid
paras de Deo dicere? Dicam esse do-
minum nostrum. At quid in ea re novi?
Nonne dominus universorum est? Pro-
fus. Ita tamen, ut singulariter sit homi-
num dominus. Ad experientiam te ap-
pello, & ipsam fidem tuam, si mihi fi-
dem